

"ולקזות מראשית כל פרי האדמה"

כתוב כבוד את ה' מהזונך ומראשית כל תבואתך. שלמה המלך ע"ה הזהיר אותנו על מידת הביטחון ובא להודיע שיכבד האדם מהונו להקב"ה ולא תרע עינו בו כי יפזר ויתן לאביונים אלא יבטח ב- ה' יתברך כי בגלל הדבר הזה יברכהו בכל מעשה ידיו ואין לו לחשוב שבסיבת הפיזור הזה יחסר הונו כי כן אמר שלמה נותן לרש אין מחסור אלא יש לו להאמין באמת כי ה' יתעלה יוסיף עליו כן אמר יש מפזר ונוסף עוד וכן לא יועילו אוצרות רשע וצדקה תציל ממוות.

"והיה אם שמוע תשמע בקול ה' "

כיצד ידע האדם אם הוא צדיק או רשע? כתב הרמב"ם כל אחד ואחד מבני האדם יש לו זכויות ועוונות מי שזכויותיו יתרות על עוונותיו - צדיק ומי שעוונותיו יתרות על זכויותיו - רשע ואיך ידע האדם מה מצבו? כתב רבנו תם ב"ספר הישר" אם יראה האדם כי נפשו נוטה לתאוות הרעות, אחרי העושר והתענוגים, לוקטוס, יותר מאשר נוטה לעבודת ה' ומעשים טובים, ידע שהוא רשע. ואם נוטה למעשים טובים יותר מאשר נוטה לדברים הרעים ידע כי עלה זכרונו לטובה. ויש לאדם להתעורר מזה הרבה כי אילו היה ביכולת האדם לראות את משקל עוונותיו וזכויותיו איזה כף מכריע כף זכויות או כף חובות - ודאי היה משתוקק לדעת זאת וכמה היה נרעד ומשתומם אילו ראה בעניו שכף עוונותיו מכריע חס ושלום. ומעתה זהו כל גדר התשובה: שירחיק תשוקתו מחפצי העולם הזה וירשום בליבו זכרון אלוהיו וזכרון עניני שמים וימשיך לבו לשמים - זהו צדיק

וזהו "רחמנא לבא בעי". וכן היה אומר רבי יחזקאל לוינשטיין ז"ל תשובה היא בשעה שהופכים לגמרי את כוון ושאיפת החיים.

"יצו ה' איתך את הברכה באסמך"

לפי שנאמר ותגזור אומר ויקום לך שהצדיק גזור הברכה מסכים על ידו כמו "שמש בגבעון דום" וכמו אליהו שאמר "כד הקמח לא תכלה" כשאתה מצווה על הברכה אז יצווה ה' איתך ויטעים על הברכה ועל הציווי שלך. וכשנאמר הברכה באסמך רמז לעולם הבא הסמוי מן העין כי אין הברכה מצויה לא בדבר המדוד והמנוי כי אם בסמוי מן העין רמזו בזה שאין הצלחת העולם הזה תכלית הברכה לפי שכולם דבר מדוד ומנוי שיש לו מצווה וסוף ואינן נצחיות חוץ משכר העולם הבא אשר העין לא ראתה הוא נצחי והוא עיקר.

"והיית ממשש בצהרים, כאשר ימשש העוור באפילה"

ותמהו חז"ל, וכי העוור מבדיל בין אפילה לאור? ובאה התשובה, גם העוור ההולך באפילה יכול לסייע לאחרים להצילו, והוא באמצעות אבוקה שבידו. והנמשל, האיש היהודי אף זה שנמצא בחושך לילה ואפילה, בחינת "ורשעים בחושך ידמו", אם עדיין אוחז אבוקה בידו, והיא האמונה והזיק היהודי שעליו נאמר אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה, א"ש ר"ת אמונה שלמה, תמיד תוקד בנפש היהודי לא תכבה לעולם סוף כל סוף יפגוש איש יהודי ירא שמים והוא יצילו מדרך הרעה ויעלהו בדרך ובמסילה העולה בית אל.

חובות רחוק

יציאה לדרך, קביעת סעודה ותענית בערב שבת
ההלכות מספר "הלכה ברורה" להרה"ג דוד יוסף שליט"א

קביעת סעודה בערב שבת

ואכילת עראי היינו כגון שאוכל עד כביצה (בלא קליפתה, דהיינו עד כחמישים סמ"ק) פת. וכן אם אוכל אפילו יותר מכביצה תבשיל העשוי מחמשת מיני דגן ופת הבאה בכסנין (עוגה) כל שאינו קובע סעודתו עליהם (וקביעות היינו שאוכל מהם כשיעור שלש ביצים או יותר), נחשב הדבר לאכילת עראי. וכן אכילת פירות, או אכילת בשר, או תבשיל של אורז או ירקות, או גבינה או שאר מיני מאכלים שאינם ממיני דגן, אפילו אוכל מהם הרבה נחשבת לאכילת עראי. וכן מותר לשתות משקה שאינו משכר כל היום בערב שבת, ואפילו הרבה.

ומעיקר הדין יש להקל באכילת עראי אפילו כשאוכל סמוך לכניסת השבת. ומכל מקום החכם עיניו בראשו יתבונן שלא ימלא כרסו במאכל ומשקה סמוך לשבת עד שיהיה שבע ולא יוכל לקיים מצות סעודת שבת כראוי.

ולדעת כמה מרבתינו הפוסקים, אין להקל לאכול סעודת קבע בערב שבת כל היום אלא כשעושה כן באקראי, אבל אם עושה כן בדרך קבע בכל ערב שבת יש לאסור, מפני שמראה בזה זלזול לכבוד שבת קודש. וכן ראוי להחמיר שלא ישתה הרבה יין ושאר משקאות חריפים בערב שבת, מפני שיש לחוש שמחמת כן לא יוכל לקיים מצות סעודת שבת כראוי, מחמת שכרות או מחמת שלא יהיה לו תיאבון לאכול.

וטוב להחמיר ולמעט מאכילתו בערב שבת במשך כל היום, ויעשה שינוי מהרגל אכילתו בכל יום. ובפרט מי ששבע מאכילה מועטת ואינו יכול לאכול לאחר מכן סעודת קבע במשך שעות רבות, שראוי לו להחמיר שלא יאכל אכילה מרובה בערב שבת. ויש מחמירים ממדת חסידות שלא לקבוע אכילת סעודה של פת מהצות היום בערב שבת.

ומי שרגיל לעשות סעודה גדולה בכל יום כמו בשבת, צריך להמנע מלעשות סעודה כזאת בערב שבת, שהרי אם יעשה כן לא יוכל לאכול סעודת שבת לתיאבון.

ואם כבר התחיל לאכול סעודת קבע שרגיל לאכול כמותה בכל יום, אינו צריך להפסיק כל זמן שלא שקעה החמה.

קרוב רחוק

בפרוס הימים הנוראים התרפק יהודי עני על פתחו של עשיר קמצן וביקש תרומה להכנסת בלה. באומרו, שהוא קרובו שאר בשרו ועליו לקיים הכתוב "ומבשרך אל תתעלם". אתה קרוב משפחה לך? תמה העשיר, הביצד? מנה לפניו העני את כל שלשלת היוחסין שלו, ונתברר כי אמנם מוצאו מאותה משפחה. קרוב רחוק מדרו פטרו העשיר בעיקריות פה. למהרת עמדו העני והעשיר זה ליד זה בבית הכנסת בעת אמירת הסליחות שמע העני את העשיר כשהוא צועק בהתלהבות: הוי רבונו של עולם, זכור ברית אברהם... דחפו העני במדפקו ולחש באזנו: מה לך צווח? האין זה קרוב רחוק מדי?...